

EN NIJJE IN DE TOEKOMST PASSEND ONDERWIJS? PASSEND ONDERWIJS?

Door Anne van Hees

Dit kalenderjaar is niet alleen het jaar waarin het E.G.O. 20 jaar in Nederland is, maar moeten alle scholen zich ook klaarmaken om aan de wettelijke verplichtingen rondom Passend Onderwijs te voldoen. Vanaf 2011 rekent de overheid erop dat elk kind dat bij een school wordt aangemeld, een passend onderwijsarrangement krijgt aangeboden.

In dit artikel wordt beschreven wat Passend Onderwijs is en in hoeverre kenmerken van het E.G.O. als concept tegemoet komen aan het realiseren van Passend Onderwijs.

Definitie Passend Onderwijs:

'Een organisatorische en/of onderwijskundige setting (lokaal/regionaal) waarbij gezamenlijke schoolbesturen hun onderwijsbeleid zo hebben ingericht dat er voor alle leerlingen in die lokale/regionale situatie een passend onderwijsarrangement is.' (Keesenberg, 2008, p. 16)

Zorgplicht

Passend onderwijs vraagt in de eerste plaats een verbetering van de samenwerking tussen scholen, schoolbesturen en binnen en tussen samenwerkingsverbanden. Scholen dienen te zorgen dat zij een goed netwerk hebben, zodat zij in staat zijn om iedere leerling een passend traject aan te bieden.

Dit is wat anders dan dat zij een plaatsingsplicht hebben. Wanneer ouders hun kind bij een school aanmelden, is de school niet verplicht het kind te plaatsen. De school is wel verplicht voor het kind te zorgen. Dit kan ook betekenen dat de school ervoor zorgt dat het kind passend onderwijs krijgt op een andere school.

Passend en inclusief onderwijs

Over Passend Onderwijs en de zorgplicht is veel verwarring ontstaan. Passend onderwijs wordt vaak als synoniem gebruikt voor inclusief onderwijs. Dit is een misverstand.

Inclusief onderwijs betekent dat alle kinderen, ongeacht achtergrond, dezelfde scholen bezoeken, in heterogene groepen functioneren en het gewone onderwijsprogramma volgen afgestemd op hun eigen mogelijkheden (www.inclusiefonderwijs.com). Inclusief onderwijs gaat dus op onderwijskundig vlak veel verder dan Passend onderwijs.

Wanneer een school inclusief onderwijs realiseert, biedt deze vanzelf Passend Onderwijs. Andersom is dit niet zo: wanneer er sprake is van Passend Onderwijs, hoeft dit niet in de vorm van inclusief onderwijs te zijn. Ook wordt Inclusief onderwijs (vooralsnog) geen wettelijke verplichting.

Verandert er dan niets op school en in de klas?

Nu lijkt het erop dat er alleen op beleidsniveau iets veranderd, dit is niet helemaal waar. De doelstellingen rondom Passend Onderwijs laten zien dat de overheid er op aanstuurt dat er ook een verbetering plaatsvindt gezien de begeleiding van leerlingen en de rol van ouders.

Doelstellingen Passend Onderwijs (Keesenberg, 2008)

Binnen het regionale netwerk:

- is er een transparantie onderwijs(zorg)-structuur, blijkend uit een kwaliteitszorgsysteem
- leggen schoolbesturen verantwoording af over de effectiviteit en efficiëntie van de onderwijs(zorg) structuur
- zijn er vormen van individuele ouderondersteuning en collectieve belangenbehartiging voor ouderszijn er formele en sluitende afspraken met elkaar en met externen gemaakt over de invulling van de betreffende onderwijs(zorg) structuur door schoolbesturen

Daarnaast:

- is er voor alle leerlingen toegang tot kwalitatief Passend Onderwijs
- werkt het onderwijs aan een ontwikkelingsperspectief van leerlingen op basis van handelingsgericht diagnostiek
- wordt de onderwijs(zorg)structuur gekenmerkt door eenvoud, snelheid van handelen en flexibiliteit (één-loket)

De centrale uitgangspunten van Passend Onderwijs maken nog duidelijker dat het zwaartepunt, als het gaat om het

realiseren van Passend Onderwijs, in de klas ligt.

Centrale uitgangspunten (Keesenberg 2008):

1. Het kind moet centraal staan
2. Regionaal moet er een goed continuüm van onderwijsvoorzieningen komen met doorgaande lijnen po-vo-(v)so
3. De kwaliteit van de onderwijsvoorzieningen moet goed zijn
4. Passend onderwijs moet in de klas gerealiseerd worden (versterking positie leraar)
5. Het onderwijs in de school moet aansluiten op de zorg die vanuit instellingen voor jeugdzorg en AWBZ-zorg wordt gegeven
6. In de bureaucratie moet flink gesnoeid worden
7. Middelen (geld) zoveel mogelijk in het primaire proces: handen in de klas!
8. De uitgaven voor extra zorg moeten beheersbaar zijn

Hoewel de doelstellingen en de uitgangspunten nog veel ruimte laten voor een concrete invulling, maken ze tegelijkertijd duidelijk dat er vooral in het primaire proces een kwaliteitsverbetering wordt gevraagd. De kwaliteit van het onderwijs in de klas moet omhoog en de middelen moeten vooral daar worden ingezet. In het bureaucratische systeem er omheen moet worden gesnoeid.

Omgaan met verschillen

De kern van waar Passend Onderwijs op aanstuurt, is dat het Nederlandse onderwijs beter gaat inspelen op verschillen tussen kinderen. Door de focus op de ervaring van kinderen, wordt dit door het E.G.O. al 20 jaar in Nederland nagestreefd. Leerlingen verschillen op diverse gebieden sterk, bijvoorbeeld wat betreft persoonlijkheid, talent, geslacht, culturele achtergrond etcetera. Zij zijn echter identiek wat betreft een cruciaal aspect: iedere leerling is in staat om te leren door ervaring. Ieder heeft de capaciteit om op deze natuurlijker manier te leren (Caine & Caine, 2006).

Denken, werken, begeleiden, leren gericht op de ervaringsstroom van het kind, dat is natuurlijk waar het ErvaringsGericht Onderwijs om draait. Dat geeft echter nog geen garantie voor het resultaat. Dit is natuurlijk wel wat de overheid wil, zodat er zoveel mogelijk kinderen daadwerkelijk tot optimale ontwikkeling komen.

Binnen het E.G.O. wordt op diverse manieren gewerkt aan het optimaliseren van de ervaring van kinderen. Welbevinden en betrokkenheid zijn de criteria om de kwaliteit van de ervaring te meten. Daarmee zijn deze criteria ook een middel om tot maximale ontwikkeling te komen. Daarbij is het van groot belang dat kinderen competent worden (Van Herpen, 2005). De vijf werkvormen en talloze ideeën die vanaf het ontstaan van het E.G.O. zijn ontwikkeld en daarnaast alle opleiding en begeleiding van leerkrachten maakt dat er een degelijk fundament is neergezet. Dit fundament in de vorm van een uitgewerkt en uitgevoerd concept is volledig gericht op de unieke en individuele (leer)ervaring van kinderen.

Is ErvaringsGericht Onderwijs, passend onderwijs? Het antwoord is dat het als concept alles in huis heeft om in te spelen op verschillen tussen kinderen en daarmee aan de wettelijke eisen die vanaf 2011 gelden kan voldoen. Waar steeds veel aandacht voor zal moeten blijven bestaan is de kwaliteit van de leerkrachten, daar staat of valt onderwijs mee, ook Passend Onderwijs. De gerichtheid van de overheid op het primaire proces, is volkomen logisch als we kijken naar waar het E.G.O. al 20 jaar in Nederland zijn focus heeft.

Anne van Hees

Onderwijskundige en redacteur Egoscoop
anne.vanhees@upcmail.nl

Bronnen:

- Keesenberg, H. (2008). Passend Onderwijs. Alphen aan de Rijn: Kluwer
- Caine, R. N. & Caine, G. (2006). The way we learn. Educational Leadership, 64 (1), 50-54.
- Van Herpen, M. (2005). ErvaringsGericht Onderwijs – van oriëntatie tot implementatie. Antwerpen/Apeldoorn: Garant.